

VABARIIGI VALITSUS

M Ä Ä R U S

Tallinn

Tüandre looduskaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 1, § 11 lõike 1 ja § 12 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Tüandre looduskaitseala kaitse-eesmärk

(1) Tüandre looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta ja säilitada:

- 1) metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust, ohustatud ja kaitsealuseid liike;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on looduslikult rohketoitelised järved (3150)³, liigirikkad aruniidud lubjavaesel mullal (6270*), vanad looduspõõsad (9010*), vanad laialehised põõsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*);
- 3) kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Need liigid on metsis (*Tetrao urogallus*) ja limatünnik (*Sarcosoma globosum*).

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele neljaks sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Valga maakonnas Tõrva vallas Pilpa külas ja Viljandi maakonnas Karksi vallas Lilli külas.

(2) Kaitseala välis- ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas³.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas⁴ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, püüda kala ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud õuemaal ning kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud.

(3) Kaitsealal on lubatud:

- 1) sõidukiga sõitmine teedel;
- 2) jalgrattaga sõitmine radadel;
- 3) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatata juhtudel on sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, liinirajatiste hooldamisel, metsa- ja põllumajandustöödel maatulundusmaal ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel.

(4) Kaitseala vetel on lubatud sisepõlemismootorita ujuvvahendiga sõitmine. Sisepõlemismootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(4) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud kohas ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(6) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud § 11 punktis 3 sätestatud juhul Paluora ja Kulbina sihtkaitsevööndis

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) lubada ehitada ehitusteatisel kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada paadisilda;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;

- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisasööta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuse juures ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- ja veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on neli sihtkaitsevööndit:

- 1) Atse sihtkaitsevöönd;
- 2) Kulbina sihtkaitsevöönd;
- 3) Paluora sihtkaitsevöönd;
- 4) Tüandre sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Atse sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluste ja elustiku mitmekesisuse säilitamine. Elupaigatüübid, mida kaitstakse, on vanad loodusmetsad, soostuvad ja soo-lehtmetsad ning siirdesoo- ja rabametsad;

(2) Kulbina ja Paluora sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluste loodusliku seisundi taastamine ning kaitsealuste liikide kaitse. Elupaigatüübid, mida kaitstakse, on vanad loodusmetsad, vanad laialehised metsad, rohunditerikkad kuusikud, soostuvad- ja soo-lehtmetsad ning siirdesoo- ja rabametsad ning liigid, keda kaitstakse, on metsis (*Tetrao urogallus*) ja limatünnik (*Sarcosoma globosum*);

(3) Tüandre sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina ning elupaigatüüpide vanad loodusmetsad ning soostuvad ja soo-lehtmetsad kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide eesvoolude hoiutööd ja veerežiimi taastamine;
- 2) olemasolevate ehitiste hooldustööd;
- 3) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 4) Atse, Kulbina ja Paluora sihtkaitsevööndis koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures metsakoosluse kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse kohta;

5) Paluora sihtkaitsevööndis tegevus, mis on vajalik väljaspool sihtkaitsevööndit paiknevate kinnistuosade sihtotstarbeliseks kasutamiseks alternatiivse võimaluse puudumisel.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks;
- 4) jahipidamine ajavahemikus 1. veebruarist kuni 31. augustini Paluora sihtkaitsevööndis metskonna kvartalites 189–193, 197–203, 208–215, 219–223, 538 ja 540–541 ning Kulbina sihtkaitsevööndis metskonna kvartalites 235, 242 ja 243; 1. veebruarist kuni 31. augustini.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on Kollaspalu piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on sealse elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi;
- 2) biotsiidi, väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine õue- ja põllumaal.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) uute ehitiste, kaasa arvatud veekogude rajamine, ajutiste ehitiste püstitamine ja uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning loodusliku veerežiimi taastamine;
- 3) turberaie langi pindalaga kuni kaks hektarit ning lageraie hall-lepikutes langi pindalaga kuni üks hektar.

(3) Raiete tegemisel tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raielangile hektari kohta alles jätta vähemalt 20 tihumeetrit puid, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

§ 15. Keelatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) maavara kaevandamine;

- 2) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 3) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine metsamaal ja looduslikul rohumaal;
- 4) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

§ 16. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste aladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Määruse muutmine

Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2005. a määruses nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 2 lõige 11 punkt 8 tunnistatakse kehtetuks
- 2) paragrahvi 2 lõige 12 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 1. aprilli 2021. a käskkirjaga nr 1-2/21/177 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud määruse seletuskirjas.

§ 20. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, mis tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹Tüdre looduskaitseala on moodustatud Eesti NSV Valga Rajooni Tööräha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee 11. märtsi 1976. a otsuse nr 72 „Pargiiseloõmuga ja maastikku ilmestavate puistute täiendavast kaitse alla võtmisest” põhjal.

²Sulgudes siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid

³Kaitseala välis- ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

⁴Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Kaja Kallas

Peaminister

Tõnis Mölder

Keskkonnaminister

Taimar Peterkop

Riigisekretär

Lisa. Tünder looduskaitseala